

Wieczór baletowy

Antonio Vivaldi „Cztery pory roku”
Igor Strawiński „Święto wiosny”

Cyfrowe Muzeum Teatru Wielkiego w Łodzi

Antonio Vivaldi
„Cztery pory roku”

„Cztery pory roku” są pierwszymi czterema koncertami Antonio Vivaldiego opus 8, któremu nadał on tytuł „Il cimento dell'armonia e dell'invenzione”. Dzieło obejmuje dwanaście koncertów, Pierwsze cztery na skrzypce, orkiestrę smyczkową i bas generalny są koncertami skrzypcowymi; stanowią one jeden z najwcześniejszych przykładów tzw. muzyki programowej. U podstaw każdego z czterech koncertów, które posiadają tytuły: „Wiosna”, „Lato”, „Jesień”, „Zima”, i które są skomponowane w E-dur, g-moll, F-dur, f-moll, leży sonet. Vivaldi jest prawdopodobnie sam autorem tych wierszy. Związek pomiędzy wypowiedzią poetycką i muzyczną zaznaczył kompozytor w swojej partyturze przy pomocy liter. W tym ujmującym dziele znalazł Vivaldi uroczą, poetycką formę wyrazu dla zobrazowania zjawisk natury.

Igor Strawiński „Święto wiosny”

Igor Strawiński opisuje pomysł swojego baletu „Święto wiosny” jako wizję starego rytuału: „Pewnego dnia ujrzałem niespodzianie przed sobą obraz wielkiego pogańskiego kultu sakralnego. Starzy kapłani obserwowali... taniec śmierci młodej dziewczyny, którą ofiarowali bogu wiosny, aby zyskać jego przychylność.”

Partyturę swego „Święta wiosny” zaopatruje Strawiński w pewnego rodzaju komentarz: „W Świecie wiosny” miałem zamiar przedstawić porywający obras odradzającej się wciąż natury. Chciałem oddać paniczny strach natury przed pięknością, świętą trwogę przed południowym słońcem, krzyk przerażenia, którego narastanie stwarza nowe, muzyczne możliwości...”

Drobiazgowym szczegółom, pomyślanym przez Strawińskiego jako wskazówki dla choreografa, przeciwstawiają się inne jego wypowiedzi, które w przeciwieństwie do starorosyjskiego ujęcia tego baletu przemawiają za bardziej ogólnym, niemal abstrakcyjnym jego kształtem. Strawiński widzi wydarzenia jako „skutek całkiem prostych, rytmicznych ruchów... Wszelkie zbędne szczegóły, wszystkie zawiłości, które mogłyby osłabić silne wrażenie, winny być usunięte.”

Partytura dzieli się na dwa wielkie działy. Pierwszy zaklina nowobudzające się na wiosnę siły przyrody. Druga część, obraca się wokół starego rytuału ofiarowania dziewczyny. Wyjaśniające napisy w partyturze tworzą pewien rodzaj wątku akcji. Obie części rozpoczynają się powolnym wprowadzeniem. W introdukcji drugiej części, która utrzymana jest w brzmieniu instrumentów dętych i trąbek, zawarł Strawiński „grozę, która ogarnia każdego człowieka przed potęgą żywiołów”.

Muzyka została początkowo przyjęta jako wyraz modernistycznych uduwnień, jednak dzięki rytmicznej, niespożytej sile i podniecającej erupcji dźwięków stała się kluczowym dziełem modernizmu. Nieprzygotowanego słuchacza musiał szokować rodzaj tej muzyki. Nie dziwi nas gdy dowiadujemy się, że słuchacz, któremu taka muzyka była dotąd nieznaną stawał się bezradny. Odpychała go żywiołowa siła rytuału, która według Strawińskiego przedstawiała odrodzenie natury z podobnego do śmierci snu zimowego, zwycięstwo życiodajnego ciepła nad skostniałą śmiercią, wiare w tworzenie się życia ze śmierci. Te kontrasty określają muzykę pozbawioną tanecznie wiążących wyznaczników, którymi przykładowo wypełniony jest jeszcze balet „Pietruszka”. Najsłynniejsze przeciwieństwa dźwięków, harmonii, rytmu i melodii cechują muzykę „Święta”. Strawiński nie napisał żadnej podobnej muzyki o takiej dzikości i ekspresji jak „Święto wiosny”. Stwarzała ona nową skalę żywiołowości, otwierała swoim nieznajomym rytmem, swoimi magicznymi dźwiękami, nowe dotąd nieznanne wymiary. Pod wpływem czaru tej muzyki mówił Cocteau o „georgie prehistorii”, o „symfonii, przepelnionej dzikim żalem i o bólach porodowych ziemi...”

Gościnne występy Deutsche Oper am Rhein, Düsseldorf — Duisburg

środa 22 września 1971
czwartek 23 września 1971

WIECZÓR BALETOWY

Początek o godz. 19.30
Koniec o godz. 21.30
Przerwa 20 minut

ANTONIO VIVALDI — Cztery pory roku

Choreografia ERICH WALTER
Dekoracje BERNARD SCHULTZE
Kostiumy PET HALMEN
Kierownictwo muzyczne HENRYK CZYZ

WIOSNA

- Allegro** — Joan Cadzow, Renate Deppisch, Judy Wickes, Peter Breuer, Petr Vondruska, Jean Martinelli, Eva Grobostas, Liliane Lyn, Niloufer Pieris, Bernhild Thormaehlen, Hannelore Weingarten, Susanne Züge, Winfried Berger, Wolfgang Enck, Heinz Langel, Günther Lobisch, Konstantin Patsalas, Raul Galleguillos de Obieta
- Largo** — Renate Deppisch, Winfried Berger, Wolfgang Enck, Raul Galleguillos de Obieta, Heinz Langel, Günther Lobisch, Konstantin Patsalas, Eduard Straub
- Allegro** — Joan Cadzow, Petr Vondruska, Christine Daltry, Eva Grobostas, Liliane Lyn, Niloufer Pieris, Bernhild Thormaehlen, Hannelore Weingarten, Susanne Züge, Winfried Berger, Wolfgang Enck, Raul Galleguillos de Obieta, Heinz Langel, Günther Lobisch, Konstantin Patsalas, Eduard Straub

LATO

- Allegro non molto** — Colleen Scott, Judy Wickes, Peter Breuer, Yolande Straudo, Hannelore Weingarten, Winfried Berger, Wolfgang Enck, Raul Galleguillos de Obieta, Günther Lobisch
- Adagio** — Joan Cadzow, Petr Vondruska
- Presto** — Joan Cadzow, Renate Deppisch, Colleen Scott, Judy Wickes, Peter Breuer, Jean Martinelli, Petr Vondruska

IGOR STRAWIŃSKI — Święto wiosny (Le Sacre du Printemps)

Choreografia ERICH WALTER
Dekoracje HEINRICH WENDEL
Kostiumy GÜNTER KAPPEL
Kierownictwo muzyczne HENRYK CZYZ

- Dziewczyna** — Tilly Söffing, Bernhild Thormaehlen, Falco Kapuste, Petr Vondruska (22 września), Peter Breuer, Petr Vondruska (23 września)

JESIEŃ

- Allegro** — Yolande Straudo, Bernhild Thormaehlen, Christine Daltry, Niloufer Pieris, Hannelore Weingarten, Winfried Berger, Wolfgang Enck, Raul Galleguillos de Obieta, Heinz Langel, Günther Lobisch, Konstantin Patsalas
- Adagio molto** — Joan Cadzow, Renate Deppisch, Colleen Scott, Peter Breuer, Jean Martinelli, Petr Vondruska
- Allegro** — Falco Kapuste, Christine Daltry, Eva Grobostas, Liliane Lyn, Niloufer Pieris, Yolande Straudo, Bernhild Thormaehlen, Hannelore Weingarten, Susanne Züge

ZIMA

- Allegro non molto** — Renate Deppisch, Petr Vondruska, Christine Daltry, Eva Grobostas, Niloufer Pieris, Yolande Straudo, Hannelore Weingarten, Susanne Züge, Winfried Berger, Wolfgang Enck, Raul Galleguillos de Obieta, Heinz Langel, Günther Lobisch, Konstantin Patsalas
- Largo** — Joan Cadzow, Peter Breuer
- Allegro** — Joan Cadzow, Renate Deppisch, Letizia Raimondi, Colleen Scott, Judy Wickes, Hilmar Adriaans, Peter Breuer, Falco Kapuste, Petr Vondruska, Christine Daltry, Niloufer Pieris, Hannelore Weingarten, Susanne Züge, Winfried Berger, Wolfgang Enck, Raul Galleguillos de Obieta, Heinz Langel, Günther Lobisch, Konstantin Patsalas
- Solo na skrzypcach** — Hans Kruschek (22 września), Adolphe Mandeau (23 września)

Marion Albrecht, Annette Bolle, Christine Daltry, Eva Grobostas, Liliane Lyn, Linda Page, Helena Pejškova, Niloufer Pieris, Letizia Raimondi, Helga Rothenberg, Judy Shoaff, Yolande Straudo, Violanta Stromeyer, Sandra Vulcan, Monika Wacker, Hannelore Weingarten, Susanne Züge, Hilmar Adriaans, Winfried Berger, Wolfgang Enck, Russel Falen, Raul Galleguillos de Obieta, Bernard Hehl, Heinz Langel, Günther Lobisch, Jean Martinelli, Guy Matheys, Konstantin Patsalas, René Pegliasco, Eduard Straub, Michael Wiessner, Rudolf Wolf

Kierownictwo baletu ERICH WALTER
Przygotowanie baletu RUZENA MAZALOVA, RAJKO PAKASKI
Przygotowanie prób RUZENA MAZALOVA, EDEL VON ROTHE
Asystenci scenografa URSULA SILCHER, GERDA ZIENTEK
Asystenci kier. muzycznego ANTON ILLENBERGER, ABRAHAM
TUMARKIN

Inspicjent ERWIN F. TKOTZ

Kierownictwo techniczne LOTHAR BAHR

Oświetlenie PETER HESS

Inspektor sceny ALFRED REICK

Kierownik pracowni kostiumów HANS-GÜNTER WILLERSCHIEDT

Kierownik charakteryzacji HANS RUDOLF MÜLLER

Kierownik malarni FRANZ-JOSEF ONCKELS

Heinrich Wendel

Henryk Czyż

Igor Strawiński — „Święto wiosny”

Z dziejów baletu

Igor Strawiński, zachęcony przez Diaghilewa, napisał partyturę „Święta wiosny” w latach 1912—1913. Prapremiera baletu odbyła się 28 maja 1913 w Théâtre des Champs Elysées w Paryżu. Muzyka uchodzi dziś za dzieło nowoczesnej klasyki. Baletu tego nie można wyświadczyć w tradycyjnych układach choreograficznych. Istnieją różne, warte wzmianki próby, zmierzające do tego, aby dzieło uwolnić od jego ścisłych powiązań z „obrazami z pogańskiej Rosji”, aby ująć je w takiej postaci, jaka ostatecznie zdobyła sobie uznanie dopiero od inscenizacji „Święta” zrealizowanej przez Mary Wigman w Operze w Berlinie w 1957 r.

Ponieważ dzieło przekazuje niezłomną wiarę w życie wywodzące się ze śmierci, a śmierć jest tylko przystankiem w strumieniu życia i ofiara wyraża wobec tego hołd złożony życiu — każdy choreograf będzie więc szukał własnej drogi dla wyrażenia tej myśli przewodniej w kształcie scenicznym.

DEUTSCHE OPER am RHEIN

Düsseldorf - Duisburg

Deutsche Oper am Rhein jest utrzymywana przez dwa miasta — Düsseldorf i Duisburg i występuje w gmachu opery w Düsseldorfie oraz w teatrze w Duisburgu. Düsseldorf, stare miasto o bogatych tradycjach kulturalnych, jest stolicą kraju Północnej Nadrenii i Westfalii, prowincji Republiki Federalnej, posiadającej najwięcej ludności. Duisburg, oddalony o około 20 km od Düsseldorfu jest wielkim miastem przemysłowym u ujścia Ruhry do Renu i posiadającym największy port rzeczny w Europie.

Deutsche Oper am Rhein w ciągu 15 lat swego istnienia w obecnej formie, stała się jednym z wiodących teatrów muzycznych w Niemczech. Daje ona dwanaście premier rocznie, a jej repertuar obejmuje około 50 oper i 15 baletów.

Zarówno zespół operowy, jak i baletowy posiadają wybitnych solistów, którzy zyskali międzynarodowe uznanie i występowali m. in. w Metropolitan Opera w Nowym Jorku, w Moskwie i Leningradzie, w mediolańskiej Scali, na festiwalach w Salzburgu i Bayreuth, w Paryżu, w Wiedniu.

W sezonie 1964/65 kierownictwo teatru objął dr Grisca Barfuss, który działalność teatru oparł na pracy zespołowej. Wśród artystów Deutsche Oper am Rhein znajdują się soliści wielu krajów, w tym również i Polski.

Zespół artystyczny uzupełniany jest absolwentami własnego Studium Operowego. Zasadą pracy teatru jest osiągnięcie możliwie najlepszej jedności muzyki i sceny. Planowanie repertuaru obejmuje dłuższe okresy czasu. W ten sposób stało się możliwe ujęcie siedmiu wielkich oper Mozarta w jeden cykl, wystawienie w nowej inscenizacji wszystkich dzieł „Pierścienia Nibelungów” Ryszarda Wagnera oraz zorganizowanie współczesnego cyklu pt. „Twórcy nowej muzyki”. W bieżącym sezonie teatralnym będzie przygotowany podobny cykl z „Mojżeszem i Aronem” Schönberga, „Lulu” Albana Berga, „Cardillac” Hindemitha, „Odyseuszem” Dallapiccoli, „Żołnierzami” Zimmermanna, „Rake's Progress” Strawińskiego, „Powstanie i upadek miasta Mahagonny” Brechta-Weilla oraz współczesne dzieła baletowe.